

Åtgärder för att förebygga smittspridning mellan olika vatten

Det finns ett antal smittsamma sjukdomar som exempelvis drabbar fiskar och kräftdjur och som kan riskera att spridas mellan olika vattenområden med bland annat dykare. Ett känt exempel på en sådan smitta är kräftpest, andra exempel är BKD, VHS, IPN-V, IHN och ILA som drabbar fisk. Samtliga är anmälningspliktiga sjukdomar som kan spridas mellan vatten med utrustning.

Smittskyddsmässigt avgränsas havsområdet (havet upp till första totala vandringshindret i respektive vattendrag) från inlandszonen (uppströms första vandringshindret). Avgränsningen beror på att det finns ett antal sjukdomar längs kusten som helt saknas i inlandet och att inlandszonen även generellt bedöms generellt vara mindre drabbad av smittsamma sjukdomar än havsområdet.

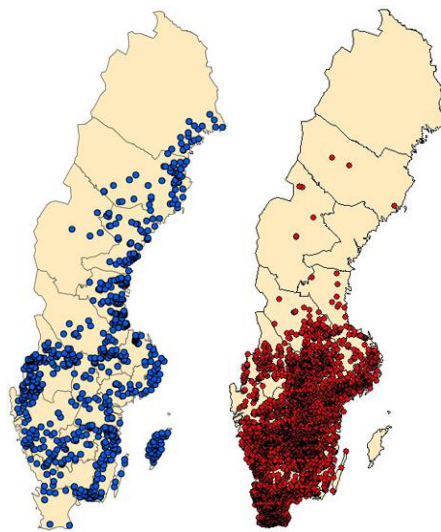

För att försöka behålla detta läge finns därför lagstiftning som bl.a. medför att det är olagligt att flytta vattenlevande djur från havsområdet till inlandet och att man får inte heller fiska med betesfisk från andra vatten. Man måste även sanera de fiskodlingar som får vissa av de anmälningspliktiga smittämnen, bl.a. BKD och IPN-V.

Vid dykning längs svenska kusten eller i Norge finns därmed risker att som dykare föra med sig smittämnen till inlandet. Speciellt om "avsaltningdyk" genomförs vid hemkomst för att skölja bort saltvatten från utrustningen.

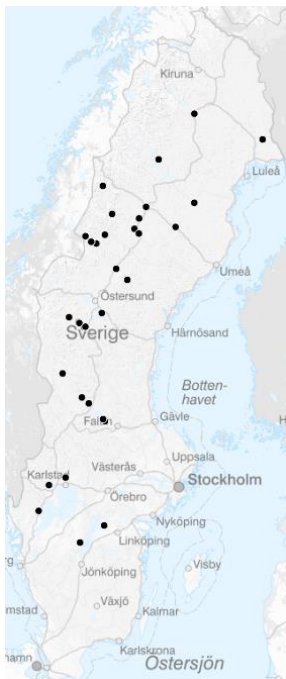
Figur 1. Norden (exkl. Island) med omgivande havsområden.

Signalkräftan som ofta är bärare på kräftpest är främst spridd i södra Sverige men finns även i Jämtland, Västerbotten, Hälsingland och stora delar av Dalarna. Det finns därför risk att som dykare riskera att sprida kräftpest.

Figur 2. Förekomst av flodkräfta (känslig för kräftpest). (Nationella kräftfiskedatabasen 2020).

Figur 3. Förekomst av signalkräfta, ofta bärare av kräftpest. (Nationella kräftfiskedatabasen 2020).

I dagsläget har BKD påträffats i allt fler sjöar i inlandet trots arbetet med att motverka smittspridning. Provtagning sker dock framförallt i fiskodlingar och mer sällan hos vild fisk.

Smittämnet har i Jämtdykarnas närhet påträffats i fiskodling i Locknesjön, på flera ställen i övre delen av Ljungan och på flera ställen i två av Ångermanälvens huvudgrenar (Åseleälven och Faxälven).

Figur 4. BKD påträffat vid provtagningar av vild fisk eller i fiskodlingar.

Råd för att minska risken att sprida smittämnen

- Inga avsaltningsdyk genomförs i inlandszonen efter dykning i kustområde. Kustområde omfattar saltvatten, bräckt vatten och sötvatten från kusten och upp till första vandringshindret – (ex. vattenkraftverk).
- Skölj utrustningen i duschen eller med trädgårdsland på gräsmattan/grusplanen där vattnet kan infiltrera i marken vid byte av vattenområde (byte från hav till sötvatten eller mellan olika sjö och vattendrag). Glöm inte att tömma ut vatten som kommit in i blåsan i BCDn/vingen och skölj gärna ur denna. Låt därefter utrustningen torka.
- Låt alla delar av utrustningen, så långt som möjligt, torka fullständigt. Med fullständigt torrt menas: i bastu i minst 70 °C i minst 5 timmar för stora föremål och minst 1 timme för små föremål eller genom långvarig lufttorkning eller soltorkning.

Om man måste byta dykplats (från kustområde till inlandszon eller mellan sjöar/vattendrag) utan att kunna torka utrustningen fullständigt mellan dykplatserna och man bedömer att det finns risk att sprida smittämnen så bör man dock sanera utrustningen på annat sätt innan dyket.

De saneringsalternativ till torkning som finns är:

- Rengöring med högtryckstvätt (60 °C) och med tillsats av alkaliskt rengöringsmedel motsvarande 0,2% natronlutlösning.
 - Tvätt i 60 °C samt torkning i 70 °C i minst 1 timme.
 - Ångning med 110–140 °C ånga.
 - Kemisk desinfektion genom sprayning/doppning med jodoförlösning med 100 ppm aktivt jod (Jodopax, buffodine etc), desinfektionsmedel med viucid och baktericid verkan (tex Virkon) eller ytdesinfektionsmedel (70 % etanol eller isopropanol).
- Vid användande av koncentrat skall eventuella spädninginstruktioner i doseringsanvisningen för den aktuella kemikalien följas för att uppnå tillräcklig koncentration, läs även säkerhetsdatabladet för kemikalien.